

КОНФЛІКТ У ДУШІ ГЕРОЯ І ТРАГЕДІЯ ЙОГО РОЗДВОЄННЯ У ДРАМІ І. КАРПЕНКА-КАРОГО „САВА ЧАЛИЙ”

Сизоненко Ю., студ.гр. ЖТ-72

Історична трагедія І. Карпенка-Карого “Сава Чалий” є одним з найдовершеніших зразків цього жанру в українській літературі. Напевно, національні утиски з боку уряду царської Росії, заборони українського слова зумовили рішення драматурга взятися за історичну тему з часів Гайдамаччини і реалізувати її в трагедії “Сава Чалий”. Першим в нашій літературі до розробки характеру реальної постаті Чалого звернувся історик Микола Костомаров (1838), але І. Карпенко-Карий глибше простудіював історичні документи, суворіше поставився до ватажка селянського повстання, який став прибічником магната Потоцького і на угоду йому карав своїх колишніх спільників. Оцінюючи твір, І. Франко побачив у ньому трагедію перевертня, який з особистих інтересів іде на службу до ворогів і гине від руки Гната Голого, коли його зрадницькі плани вже були близькими до здійснення.

Трагедія Сави Чалого, наголошує письменник, полягає в тому, що він опинився перед складним і жорстоким вибором. На початку твору він – улюбленець повстанців, людина високих моральних принципів, бурхливих пристрастей. Спілкування зі Шмигельським викликає в його душі сумніви, вагання, невпевненість у власних діях. Посилюють боротьбу в серці героя його кохання до шляхтянки Зосі, сварка з товаришем, солодкі обіцянки підступного Шмигельського, що прискорює перехід гайдамацького ватажка в табір ворога. Письменник вдало відтворює образ свого персонажа. Живучи в розкошах та коханні, Сава непокоїться жорстокістю польської шляхти, він обурений і розгніваний підступністю Потоцького, але протистояти йому безсилий. Увесь час у душі героя виникає конфлікт-роздвоєння. З одного боку, він уболіває за свій народ, любить рідну землю, а з іншого, - покора перед коронним гетьманом, залежність від нього змушують Саву закривати очі на власні принципи і мовчати.

Отже, злободенність трагедії І. Карпенка-Карого полягає в тому, що в ній глибоко і правдиво показано згубні наслідки вагань і сумнівів особистості, вимушеної піти на компроміс із власною совістю.

Наук. кер. - Калантаєвська Г.П., к. філол. н., доцент